

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 547/2013-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť H. V., zastúpenej spoločnosťou JUDr. Rudolf Manik, PhD. – ADVOKÁT s. r. o., Jantárová 30, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Rudolf Manik, PhD., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutím Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zo 4. júla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-727 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo H. V. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutím Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zo 4. júla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727 porušené bolo.

2. Rozhodnutie Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zo 4. júla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

3. H. V. finančné zadost'učinenie **n e p r i z n á v a .**

4. Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie **j e p o v i n n ý** uhradiť H. V. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. Rudolfa Manika, PhD., Jantárová 30, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 5. novembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie s'ťažnosť H. V. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a rozhodnutím Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zo 4. júla 2013 (ďalej len „rozhodcovský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

K prijatej s'ťažnosti sa rozhodcovský súd vyjadril v podaní sp. zn. II/2010-2727 zo 4. decembra 2013 doručenom ústavnému súdu 6. decembra 2013, v ktorom okrem iného uviedol:

«S'ťažovateľka vo svojej ústavnej s'ťažnosti uvádza, že vydaním rozhodcovského uznesenia zo dňa 4. 7. 2013 právoplatným dňa 23. júla 2013 SRS SBA porušil jej základné právo s'ťažovateľa, čo je podľa jej tvrdenia v kolízii so základnými postulátmi práva na súdnu a inú právnu ochranu obsiahnutých v Ústave SR a v iných ňou vymenovaných právnych normách.

K porušeniu ňou uvedených práv malo dôjsť postupom a rozhodnutím SRS SBA, nakoľko podľa jej tvrdenia v úplnej animozite s § 150 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho

poriadku rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Podľa sťažovateľky SRS SBA mal prihladiť v zmysle OSP najmä na okolnosti, či účastník uviedol skutočnosti pri prvom úkone, čo v danom prípade za strany súdu preukázateľne absentuje...

Ústavný súd v rozhodnutí III. ÚS 335/2010 zo dňa 21. septembra 2010 okrem iného uvádza nasledovné:

„Z doterajšej judikatúry ústavného súdu však nevyplýva aplikovateľnosť čl. 46 ods. 1 ústavy na všetky rozhodnutia vydané v rámci rozhodcovského konania. V tejto súvislosti ústavný súd upriamil svoju pozornosť na charakter a podstatu rozhodcovského konania. Jedným z predpokladov založenia právomoci rozhodcovského súdu je jeho zmluvný základ (§ 3 zákona o rozhodcovskom konaní). Na základe zmluvy alebo rozhodcovskej doložky sa strany slobodne rozhodnú riešiť spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu. Uzavretím zmluvy alebo rozhodcovskej doložky sa strany dobrovoľne a vedome vzdávajú práva na súdnu ochranu vykonávanú prostredníctvom všeobecných súdov a zverujú ju rozhodcovskému súdu, ktorý je súkromnoprávnou osobou, pretože ho nemožno vzhľadom na jeho účel a charakter bez ďalšieho zaradiť k orgánom verejnej moci.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodcovské konanie nadobúda verejnoprávny rozmer až momentom meritórneho rozhodnutia rozhodcovského súdu - rozsudku, keď právny poriadok Slovenskej republiky rozhodcovskému rozsudku pripisuje vlastnosť vykonateľnosti a zároveň je aj exekučným titulom. Do tohto okamihu je toto konanie vo sfére rozhodcovského súdu a má charakter súkromnoprávneho vzťahu.

Ako už bolo uvedené, podľa § 40 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní len rozsudok ako meritórne rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu.

V posudzovanom prípade však sťažovateľ napáda nemeritórne rozhodnutie rozhodcovského súdu - uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku, teda nejde o uznesenie, ktoré možno preskúmať iným rozhodcom (§ 37 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní) alebo súdom.“

Z uvedeného vyplýva, že v zmysle judikatúry ústavného súdu:

- nie je možné aplikovať čl. 46 ods. 1 Ústavy SR na nemeritórne rozhodnutia vydané v rámci rozhodcovského konania. V tomto prípade však ide o rozhodcovské uznesenie,

ktorým sa rozhodovalo o zastavení konania a náhrade trov konania a nemá meritórny charakter.

3. K aplikácii § 150 ods. 1 OSP v rámci rozhodcovského uznesenia

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukazuje na nesprávnu aplikáciu §150 ods. 1 a 2 OSP a zastáva názor, že na základe predmetného ustanovenia OSP jej malo byť priznané právo na náhradu trov konania, pretože pri prvom úkone namietala právomoc SRS SBA.

§ 150 ods. 1 OSP uvádza: „ Ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.“

V odôvodnení predmetného rozhodcovského uznesenia sa konštatuje, že vzhľadom na to, že SRS SBA nemá právomoc rozhodnúť vo veci, nepriznal žiadnemu účastníkovi náhradu trov konania.

Skutočnosť, že SRS SBA nemal právomoc rozhodnúť vo veci, je dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý odôvodňuje nepriznanie trov konania celkom.

Argumentum a maiori ad minus je skutočnosť, že ak SRS SBA nemal právomoc rozhodnúť vo veci samej, teda rozhodnúť o plnení jedného účastníka konania druhému z titulu porušenia zmluvných povinností, tobôž nemal právomoc uložiť povinnosť účastníkovi konania plniť druhému účastníkovi z iného titulu, napríklad z titulu náhrady trov konania.

Máme zato, že tieto právne relevantné a zároveň logické závery jednoznačne vyplývajú tiež z odôvodnenia predmetného rozhodcovského uznesenia.

Na základe vyššie uvedeného máme za to, že rozhodnutie o nepriznaní náhrad trov konania má svoj základ v platnej právnej úprave, ergo ním nijako nemohol byť sťažovateľ dotknutý na právach a tobôž nie ústavných právach.

4. K žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia

Absencia porušenia základného práva

Sťažovateľka sa domnieva, že jej na základe porušenia jej základného práva má nárok na primerané finančné zadosťučinenie (IV. ÚS 210/04) zodpovedajúce jej právu na náhradu trov konania pred súdom uplatnenej výške 1846,60 eur...

V zmysle § 17 ZoRK účastníci rozhodcovského konania majú v rozhodcovskom konaní rovné postavenie. Každému účastníkovi rozhodcovského konania sa má poskytnúť rovnaká možnosť na uplatnenie jeho práv a na ich ochranu.

V zmysle § 18 ZoRK ak sa účastníci rozhodcovského konania nedohodli inak, každý účastník rozhodcovského konania môže zmeniť alebo doplniť svoju žalobu alebo žalobnú odpoveď v priebehu rozhodcovského konania, ak rozhodcovský súd nepovažuje takúto zmenu alebo doplnenie za neprípustné s ohľadom na ich oneskorené podanie, ktoré nebolo dostatočne odôvodnené.

Sťažovateľka vyčíslila primerané finančné zadostučinenie ako sumár požadovaných trov právneho zastúpenia za šesť úkonov v rámci rozhodcovského konania (príprava a prevzatie veci, žalobná odpoveď, stanovisko k podaniu žalobcu, vyjadrenie k listu žalobcu, stanovisko k podaniu žalobcu, vyjadrenie k listu žalobcu) a prislúchajúci počet režijných paušálov, celkom vo výške 1 846,60 eur.

Tieto úkony boli učené počas obdobia od podania návrhu na začatie rozhodcovského konania dňa 12. 3. 2010 do dňa 21. 12. 2012. Počas tohto obdobia SRS SBA doručovalo účastníkom konania doplnenia žaloby a žalobnej odpovede. SRS SBA tak činilo vzhľadom písomnú formu rozhodcovského konania v tomto konkrétnom spore, vzhľadom na právo účastníkov dopĺňať žalobu a žalobnú odpoveď počas celého konania a vzhľadom na zákonnú povinnosť SRS SBA zabezpečiť rovnakú možnosť na uplatnenie práv všetkých účastníkov konania.

Bolo právom a nie povinnosťou sťažovateľky reagovať na všetky podania a doplnenia druhého účastníka rozhodcovského konania. SRS SBA si doručovaním týchto podaní druhého účastníka konania sťažovateľke plnilo svoje povinnosti vyplývajúce zo ZoRK a Rokovacieho poriadku SRS SBA.

Je teda zrejmé, že sťažovateľka využitím svojho práva reagovať na podania druhého účastníka rozhodcovského konania bez ohľadu na to, či tieto podania obsahovali nové dôkazy a tvrdenia, prispela k navyšovaniu trov rozhodcovského konania.

Vzhľadom na skutočnosť, že aj samotná sťažovateľka svojím správaním prispela k navyšovaniu trov rozhodcovského konania, ktorých výšku považuje za výšku primeraného finančného zadostučinenia, máme za to, že aj keby došlo ku konštatovaniu porušenia

základného práva, samotné toto konštatovanie je možné považovať za dostatočnú ochranu jej základného práva.

Iné možnosti dovŕšenia ochrany základného práva

Ak Ústavný súd dospeje k názoru, že základné právo bolo porušené, nie je možné priznať požadované primerané finančné zadostučinenie aj z toho dôvodu, že existuje možnosť inak dovŕšiť ochranu porušeného základného práva vyjadreného sťažovateľkou sumou 1 846,60 eur, a to využitím možnosti domáhať sa nápravy prostredníctvom všeobecných súdov...

Na základe vyššie uvedených skutočností žiadame Ústavný súd, aby vydal tento nález:

1. Základné právo H. V. na súdnu a inú právnu ochranu vrátane práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... postupom Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie porušené nebolo.

2. H. V. sa nepriznáva finančné zadostučinenie

3. H. V. sa nepriznáva náhrada trov konania.»

Právny zástupca sťažovateľky sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k stanovisku rozhodcovského súdu podaním doručeným ústavnému súdu 17. februára 2014, z ktorého okrem iného vyplýva:

„Týmto sťažovateľ podáva negatívne vyjadrenie k stanovisku porušovateľa základného práva zo 4. 12. 2013 a to z nasledovných dôvodov.

Predovšetkým je zjavné, že stanovisko je zo strany porušovateľa základného práva iba obštrukciou v snahe čo najviac oddialiť meritórne rozhodnutie. V prvom rade sťažovateľ podľa neho riadne odôvodnil svoju ústavnú sťažnosť na porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov zo dňa 20. 9. 2012. Sťažovateľ sa v predmetnom konaní na základe vykonaného dokazovania domnieva, že uniesol dôkazné bremeno, ktoré malo spočívať v preukázaní opodstatnenosti jeho nároku, predovšetkým tak sťažovateľ má za to, že v predmetnej veci sú splnené podmienky na vyhovie ústavnej sťažnosti. Svoje

zamietavé vyjadrenie k stanovisku porušovateľa odôvodňuje aj tým, že sťažovateľ v uvedenom konaní preukázal oprávnenosť požadovania vyslovenia porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov postupom Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727. Nie je prípustné, aby rozhodcovský súd až po urgencii sťažovateľky zo 6. 6. 2013 vydal dňa 18. júna 2013 rozhodcovské uznesenie, podľa ktorého zastavil konanie z dôvodu sťažovateľkou ešte v roku 2010 namietanej absencie právomoci rozhodovať vo veci. Túto námietku vzniesla sťažovateľka už pri svojom prvom úkone v konaní a súd bol preukázateľne viac ako 3 roky nečinný. Už v koncom sa nestotožňujeme s námietkou súdu, že nemeritorné rozhodcovské rozhodnutia sú na ústavnom súde nenapadnuteľné. Navyše dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania ako napr. sociálny status účastníka konania či neuvedenie námietok pri prvom úkone sú v danej veci neaplikovateľné. Z dôvodu dohodobého trvania rozhodcovského konania sa sťažovateľ domnieva, že má nárok aj na finančné zadostučinenie vo výške 1 846,60 €. Na základe uvedených skutočností žiadame ústavnej sťažnosti z 20. 9. 2013 vyhovieť v celom rozsahu a sťažovateľke priznať aj náhradu trov konania vo výške 414,14 € za 3 úkony právnej pomoci á 130,16 € a 2 x režijný paušál á 7,63 € + 1 x á 8,04 €. Zároveň sťažovateľ súhlasí s upustením od verejného pojednávania v predmetnej veci.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd (III. ÚS 60/04, II. ÚS 374/06).

Aj keď rozhodcovským konaním sa poskytuje právna ochrana ohrozeným alebo porušeným právam pred nesúdnym orgánom, na ktorý účastníci (zmluvné strany) dobrovoľne preniesli právomoc všeobecného (občianskoprávneho alebo obchodného) súdu, a štát umožnil takúto delegáciu súdnej moci zo súdu na nesúdny orgán zložený v podstate zo súkromných osôb – rozhodcov, takouto možnosťou sa nemôže zbaviť svojho pozitívneho záväzku zabezpečiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne III. ÚS 162/2011).

Práve osobitný zákon o rozhodcovskom konaní vytvoril právnu prípustnosť kontroly súdnej moci nad rozhodcovskými rozsudkami (ale i ostatnými rozhodnutiami všeobecnými súdmi) v taxatívne vymedzených prípadoch. Ak však po skončení jednoinštančného konania pred rozhodcovským súdom nie je žiadna účinná možnosť nápravy prostredníctvom všeobecných súdov, je namieste, aby do tohto procesu aktívne zasiahol aj ústavný súd.

Rozhodcovské konanie je upravené v zákone č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“).

Podstata rozhodcovského konania spočíva v mimosúdnom riešení sporov, pričom samotné rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi, keď jeho významnými prednosťami oproti konaniu pred všeobecnými súdmi sú flexibilita a rýchlosť konania, jeho neformálnosť a aj nižšie trovy konania. Pri tomto konaní zákon počíta s minimálnymi zásahmi všeobecných súdov do výsledkov rozhodovacej činnosti rozhodcovských súdov, pretože v súlade s § 40 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní možno tuzemský rozhodcovský rozsudok napadnúť žalobou na príslušnom všeobecnom súde len z taxatívne vymedzených dôvodov, ktoré spočívajú v dodržiavaní zákonnosti. Aj keď toto rozhodcovské konanie možno označiť za menej zložitú procedúru, než aká je vlastná konaniu pred všeobecnými súdmi, je v rámci neho nevyhnutné dodržiavať zásady spravodlivosti, zákonnosti a tiež ústavnosti (obdobne III. ÚS 95/2010, III. ÚS 162/2011).

Tieto zásady v prípade sťažovateľky však dodržané zjavne neboli, a preto tu bol potrebný priamy zásah ústavného súdu do rozhodcovského rozhodnutia rozhodcovského súdu.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti zistil, že právomoc všeobecných súdov na preskúmanie rozhodcovského rozhodnutia v tomto prípade bola podľa § 40 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní vylúčená.

Podľa názoru ústavného súdu aj na vydanie rozhodnutia rozhodcovského súdu sú kladené tiež požiadavky, ktoré vyplývajú z práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aj keď sa týkajú iba trov konania. Znamená to, že aj takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad (čl. 2 ods. 2 ústavy) a nemôže byť prejavom svojvôle (čl. 1 ods. 1 ústavy).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným

súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, resp. rozhodcovských súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (m. m. III. ÚS 515/2013, I. ÚS 685/2013).

Ústavný súd zastáva názor, že prezentovanú judikatúru a citované právne vety je potrebné aplikovať aj v prípadoch, ak ústavný súd preskúmava rozhodcovský rozsudok, ale aj uznesenie o trovách konania rozhodcovského súdu z hľadiska dodržania zásad spravodlivého procesu, a to z dôvodu, že rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi. Aj tieto rozhodcovské súdy sú povinné aplikovať právo tak, aby výsledkom nimi uplatnenej právomoci bolo rozhodnutie, ktoré spĺňa parametre zákonnosti a ústavnosti. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na § 51 ods. 3 zákona o rozhodcovskom konaní, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, subsidiárne sa aplikujú ustanovenia generálnej právnej normy upravujúcej civilný proces. Danou právnou normou je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov -ďalej len „OSP“ (obdobne III. ÚS 95/2010, II. ÚS 173/2010).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu tiež predpokladá, že účastníkovi súdneho konania (aj rozhodcovského konania) sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných a rozhodcovských súdov musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

K rozhodnutiu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 335/2010, na ktoré poukazuje rozhodcovský súd vo svojom vyjadrení, ústavný súd uvádza, že ide o zásadne odlišný

prípade, pretože závery v ňom uvedené sa vzťahujú na prípady, keď nie sú pochybnosti o právomoci rozhodcovského súdu. V predmetnej veci ide o zásadne inú situáciu. Rozhodcovské konanie nemalo vôbec prebehnúť, napriek tomu účinky jeho rozhodnutia opierajúce sa o aplikáciu § 150 ods. 1 a 2 OSP negatívne dopadli na sťažovateľku.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd zdôrazňuje, že rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania môžu v niektorých extrémnych prípadoch tiež zasiahnuť do základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb. Takýmito rozhodnutiami možno predovšetkým porušiť základné právo na súdnu ochranu (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 147/08, III. ÚS 166/09) a obsahom práva, ktorého porušenie sa namieta, je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997). Podľa názoru ústavného súdu sa teda môže mimoriadne týkať aj rozhodnutia rozhodcovského súdu o trovách konania

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutím rozhodcovského súdu zo 4. júla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727.

Porušenie svojich práv videla sťažovateľka v tom, že rozhodcovský súd nesprávne vykladal aplikovanú právnu normu, nezákonne jej nepriznal trovy konania a rozhodnutie riadne neodôvodnil, čím sa v konečnom dôsledku dopustil porušenia zásady zákazu *denegatio iustitiae* (odopretie spravodlivosti).

Ústavný súd zistil, že rozhodcovský súd v právnej veci navrhovateľa EOS KSI Slovensko, s. r. o..., Bratislava, proti sťažovateľke ako odporkyňi v rozhodcovskom konaní o zaplatenie 3 071,40 € rozhodol 18. júna 2013 tak, že rozhodcovské konanie zastavil.

O náhrade trov konania následne rozhodol samostatným uznesením 4. júla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727 tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že rozhodcovský súd nemá právomoc rozhodnúť vo veci, a tento dôvod považoval v zmysle § 150 ods. 1 a 2 OSP za dôvod hodný osobitného zreteľa na nepriznanie trov konania sťažovateľke.

Ústavný súd ďalej zistil, že k návrhu na začatie konania podanému 12. marca 2010 podala sťažovateľka vyjadrenie 28. apríla 2010, ktoré bolo doručené rozhodcovskému súdu 10. mája 2010 a v ktorom uviedla: „*namietame príslušnosť rozhodcovského súdu, keďže žalovaná nepodpísala žiadnu rozhodcovskú doložku ani všeobecné podmienky, kde by sa takáto doložka nachádzala. Okrem toho žalobca nebol účastníkom zmlúv o bežnom účte (a nezdokladoval ani riadne zmluvu o cesii týkajúcu sa žalovanej), preto by sa naňho ani rozhodcovské konanie nemalo vzťahovať; žalovaná tak namieta skutočnosť, že príslušným na vybavenie predmetného sporu by mal byť všeobecný súd.*

Žalobca okrem toho v predmetnom konaní na základe doposiaľ vykonaného dokazovania neunesol dôkazné bremeno, ktoré malo spočívať v preukázaní opodstatnenosti jeho nároku...

Zo žaloby vôbec nevyplýva, ako došiel žalobca k údajnému záväzku žalovanej v sume 3 071,40 €, keď takýto dlh voči právnenému predchodcovi žalobcu nikdy nespôsobil. Je síce pravdou, že žalovaná mala otvorený účet v spoločnosti ... s debetom, ale nikdy debet v žalovanej sume výberom z účtu nevytvorila...

Zároveň žalovaná namieta neodôvodnenosť žaloby na základe toho, že zmluva o zriadení účtu bola podpísaná ešte 26. 8. 2005 a debet je z roku 2006, pričom žaloba bola podaná až 12. 3. 2010, ide teda o inveteratio. Námietka sa týka aj nesprávne vyčísleného nároku žalobcu v časti trov konania...

Z uvedených dôvodov žiada žalovaná súd, aby žalobu o zaplatenie 3 071,40 € zamietol a priznal jej náhradu trov konania za 2 úkony á 300,42 € a 2x režijný paušál á 7,21 €.“

K vyjadreniu sťažovateľky podal stanovisko právny zástupca navrhovateľa 9. augusta 2010, ktoré rozhodcovský súd zaslal právnenému zástupcovi sťažovateľky, ktorý

si uplatnil za ďalšie vyjadrenie (tretí úkon) doručené rozhodcovskému súdu 30. septembra 2010 náhradu trov konania už v celkovej sume 922,89 €.

Rozhodcovský súd ďalej požiadal právneho zástupcu sťažovateľky o podanie stanoviska k vyjadreniu navrhovateľa z 20. decembra 2010 (vyjadrenie sťažovateľky bolo doručené rozhodcovskému súdu 7. februára 2011), a napokon doručil stanovisko rozhodcovského súdu k veci právny zástupca sťažovateľky aj 23. mája 2011 a 21. februára 2012.

Z uvedených dôvodov právny zástupca sťažovateľky žiadal celkovú náhradu trov konania v sume 1 846,60 €) za 6 úkonov právnej služby po 300,42 € (príprava a prevzatie veci, žalobná odpoveď a 4 x vyjadrenie k podaniu žalobcu) a 3 x režijný paušál po 7,23 € a 2 x po 7,41 € a 1 x 7,63 €.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodcovský súd rozhodol nezákonne nielen z podstatného dôvodu, že na prípad aplikoval § 150 ods. 1 a 2 OSP, ale tiež preto, že od začiatku konal s účastníkmi rozhodcovského konania, a dôvodom zastavenia konania a nepriznania trov sťažovateľke, proti ktorej bolo konanie vedené, bolo iba konštatovanie, že nemá na rozhodnutie v tejto veci právomoc.

Ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie rozhodcovského súdu a zistil, že jeho rozhodnutie týkajúce sa nepriznania náhrady trov konania je v rozpore so zásadou spravodlivého súdneho konania obsiahnutou v čl. 46 ods. 1 ústavy. Rozhodcovský súd v predmetnej veci o trovách konania rozhodol vo vzťahu k sťažovateľke celkom formalisticky, svojvoľne a arbitrárne bez toho, aby mal jeho výrok rozumný základ v obsahu spisu a poskytoval rozumné vysvetlenie, prečo sťažovateľke neboli priznané žiadne trovy konania, aj keď vedel, že sťažovateľka mala právneho zástupcu, ktorý si trovy konania postupne aj uplatňoval, čím sa reálne nezabezpečilo uplatnenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (a primerane to platí pri splnení zákonných predpokladov aj vo vzťahu k rozhodovacej činnosti rozhodcovských súdov) preto ústavný súd vyslovil, že postupom a rozhodnutím rozhodcovského súdu zo 4. júla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže napadnutým rozhodcovským rozhodnutím došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľky (bod 1 výroku tohto nálezu), ústavný súd v nadväznosti na to zrušil namietané rozhodnutie rozhodcovského súdu zo 4. júla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. II/2010-2727 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

V danom prípade rozhodcovský súd opätovne rozhodne o náhrade trov účastníkov konania (bod 2 výroku nálezu), pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v II. časti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Rozhodcovský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

V súlade s § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde sa ústavný súd tiež zaoberal žiadosťou sťažovateľky o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka požadovala finančné zadosťučinenie v sume 1 800 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd však finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal, pričom vychádzal z toho, že okrem vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľky sa v tomto konaní náprava dosiahne najmä zrušením napadnutého rozhodnutia rozhodcovského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka žiadala úhradu trov konania v sume 414,14 € za tri úkony právnej služby a trikrát režijný paušál.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €, a vychádzajúc zo svojej štandardnej judikatúry (III. ÚS 71/2012, III. ÚS 215/2013, IV. ÚS 135/2013) úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 130,16 € a základná sadzba paušálnej náhrady výdavkov (tzv. režijný paušál) sumu 7,81 €, teda v danom prípade odmena a režijný paušál predstavuje za 2 úkony právnej služby sumu 275,94 €.

Za tretí úkon (vyjadrenie sťažovateľky zo 17. februára 2014) ústavný súd trovy konania nepriznal, pretože v ňom sťažovateľka neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k objasneniu veci.

Priznanú úhradu trov konania je rozhodcovský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014

